

עין משפט
גַּר מִצוּחַ

כב:

כָּלוּם משגיח בך. פרש"י אצל כלי שטף ישמע שפיר ויטבול ותימה היא למה ישמע בזה טפי מנצובולים ומשקין ואי משום דלית להו טהרה במקוה משקין מאי איכא למימר הרי יכול להשיקין ועוד כי משקין דמטבלינן להו ואי לצורכן למה יטבול להו טפי מכלי חרס אלא נראה לפרש כלום משגיח בך לפיכך לא ישאל לעולם אצל לא על כלי שטף שיסאלס מהם ולעולם טמאין לחזרים:

טמא מת הזאה ג' ושביעי.

צהני דלעיל דקאמר כי שיילינן מטבילין ^(א) ודנפלה מעפורת ממנו וצבנות כותים (גדה דף נג: ושס) שטבול ודרס אבגדי חצר דלא טמאו אלא משום עם הארץ ולא חייטינן אטומאת מת כיון דלא שכיחי לא גזרינן ליה:

ואמבריאה נאמ מהדימני והתניא

צ'ומר בו'. פרש"י כיון דאמר השואל ממנו לריך להטביל אלמא לא מהימנן אטבילה וקשיא להר"ר אלחנן מאי פריך ליה ממתני' דלחנן אטומאת מת הא ע"כ לא קאמר השואל לריך להטביל רק טומאת ערב אצל טומאת ז' לא קאמר דכלי ז' לא מושלי אינשי כדמסיק ומירך מורי דקאי אהא דקאמר נהדרו צ"ה לצ"ש דמטבילין לכלים ומסיק דלא דמי דכיון דמטמא צית שמאי מטעם שאין כלי חרס מנייל מטומאת אהל א"כ צעי הזאה ג' וז' ואם נשתמש בצליהם נאמן שהם נאמנים להציל על הכל שלא נטמאו צמת ואמטו להכי פריך אטבילת טמא מת לטהרת כליו בטבילה מנגע טמא מת דקאמרת שצאחר טומאות מטבילין לפי שהוא טומאת ערב אצל הכא צעי הזאה לכך לא אהדרי תו צ"ה לצ"ש דלא מהני מידי טבילה לצדרי צ"ש דחייטינן בכלים שלא הציל עם הארץ אותו מטומאת אהל ולהכי פריך למימרא דלא מהימנן ולומר שהצילם ממהלך והא תניא נאמן כו':

מתוך חומר שהחמרת ע"יו בתהלתו הקצת ע"יו בסופו. פירש רש"י תחילתו הזאתו קופו טבילה ולא יצטרך עוד לחזור ולטבול וצ"ע דלינף מק"ו מה כלים שאין נאמן על טבילתן נאמן על האתן גופו שצאמן על טבילתו אינו דין שצאמן על הזאתו ואמר מורי דעד כאן לא מהימנן צהאנת כלים אלא כשצא לפנינו ואמר שלא נטמאו צמת דלא שכיח אצל אס צא להוות אינו נאמן אפי' צלא גופו ומניא נמי הכי צתוספתא ע"ה שצא להוות מוזן עליו ועל כליו אחר ג' ימים י"מ תחילתו וצא להוות מוזן ואמר הזיתי אך היה להם למיגרס טהרת מת ואילו צתוספתא תניא טבילת מת:

כ"י שנטמא אחוריו במשקין. דמדלאוריית' אין אוכל ומשקה מטמא כלי ורצנן הוא דגזור משום משקה זצ וצזה כדליתא צנדה (דף ז:)

כי היכי דלא לישרוף עליה תרומה וקדשים כדאמרין פרק אלו מומין (צטורות דף נח. ושס): **מקום** שנקיי הדעת צובעין. פרש"י חוקקין צשולי הקערה צית קיצול והגובה צביצ צומץ ומחלל והקשה הר"ר אלחנן א"כ לתרומה טממא כולה כיון דאיטמי החקק מי גרע מתוך תוכו וצריך לדחוק ולומר דהכי פי' הממני' אחרים ותוך הצביטה אס נטמא אחריו לא נטמא תוכו וצית הצביטה נטמא תוכו וצית הצביטה נטמא אחריו א"כ לפירוש זה רצ יהודה אמר שמואל וצ אסי חלוקין הן צפירוש המשנה וצ"ע:

חומר בקודש פרק שלישי הגיגה

לעלמו טהרונו. הוא יאכלס שהרי החזרים צדלין מהן וממגען וצלאו הכי מאכלו טמא: **טהרם** לך ולו. שמה תשאלנו ותשמע צו: **אשה** נשה **צעריבה**. צעלייה זו: **כלום** משגיח **עליך**. לפיכך טהרו לו צ"ש אוכלין ומשקין וכלי חרס שאין להן טהרה אלא צצירתן

ואס צאת לאוסרן עליו לא ישמע לך אצל ככלי שטף ישמע לך ויטבילנו: **מטבילין** להו. שמה הטבילס כלי צתוך כלי: **ואטבילה** לא מהימני. דאמר השואל ממנו לריך להטביל: **צגופו**. מהימנן: **והסניא**. צניחותא: **לא הוכשרו**. לא נראו לטומאה: **חצר** **צצא** להוות. ואמר ראי לקבל

הזאה ראשונה שכבר עברו ג' ימים לטומאתו שהיום יוס ג': **מתוך** **חומר** **שהחמס** עליו **צפחילה**. כשצא לפניך להזאותיו ולא האמננו הקלת עליו צסופו להאמינו על הטבילה לפי שהוא מזהר צצבילתו שלא יצטרך לו עוד: **כלי** **שנטמאו** **אחוריו**. כלי עץ אז של

מתכת קאמר שנטמאין נגבן: **צמשקין**. דטומאה דרצנן היא דמדלאורייתא אין אוכל ומשקה מטמא כלי שאין כלי מקבל טומאה אלא מאצ הטומאה וגזרו חכמים שיהו משקין מטמאין כלי לפי שיש משקה שהוא אצ הטומאה ומטמא כלי מן התורה כגון רקוץ של זצ ומימי רגליו הלכך הואיל וטומאה זו מדצרי סופרים אחוריו טמאין ושאר תשמישין שצו טהורים דעברו רצנן היכר להודיע שטומאה זו מדצריהם ולא ישרפו עליה תרומה וקדשים כך היא מפורשת מצפכת נזה פ"ק(ז): **אונגו**. שפטו הכפולה לצד חוץ ורואי לתשמיש: **אונגו**. כגון אונן החצית: **וידיו**. כלי שיש לו צית יד כגון מחצת: **זעמא** **סונו**. אפי' צטומאה דרצנן כולו טמא: **שצוטנו**. שארחו צו ומושיטו לאחרים: **ויצטו** לה קלי.

תרגום ואושיט לה: **נקיי** **הדעת**. אסתניס: **צוצעין**. מטבילין אוכלין צמחלל אז צחומץ שחוקקין צשולי הקערה צית קיצול לעלמו וגובה לו סביצ וממנין שס חומץ ומחלל: **אין** **לפן** **אחרים**. אין מילוק (א) להס של אחרים ותוך אלא משנטמא אחד מהן הכל טמא צין לקדשי המקדש צין לקדשי הגבול: **סרוסה**. הגאכלת צכל גבול א"י: **דלמא**. האי קדשי גבול חולין שנעשו על טהרת קודש קאמרת. וע"י משנתך זו הוצרתי דצר ששמעתי מרצה צר אצוה רציה דצר נממן: **ונפסקה**

המקדש ואחד קדשי הגבול א"ל קדשי הגבול מאי נינהו תרומה והתנן אחורים ותוך ובית הצביטה לתרומה דלמא לחולין שנעשו על טהרת הקודש קאמרת אדרכתן מילתא דאמר רבה בר אבובה אחת עשרה מעלות שנו כאן שש ראשונות בין לקודש בין לחולין שנעשו על טהרת הקודש אחרונות לקודש אבל לא לחולין שנעשו על טהרת הקודש: **יהנושא** את המדרס נושא את התרומה אבל לא את הקודש: **קודש** מאי טעמא לא כ'משום מעשה שהיה דאמר רב יהודה אמר שמואל מעשה באחד שהיה מעביר חבית של יין קודש ממקום למקום ונפסקה

שטמא כולו. בית הצביעה (ב) פירש ר' יוחנן מקום שנקיי הדעת שותין בו והוא אצל און הכלי שאין דרך בני אדם ליגע בו כי דרך בני אדם לתות הכלי ולשות מכנגד אנו מפני שאוחזין אותו ונקיי הדעת משניין ואין שותין ממקום שכל אדם שותה בו אלא שותין מאצל אוננו כמו שאמרו ריזן אחוריים ותוך מפורש בכלים פרק כ"ה כל הכלים יש להם אחוריים ותוך כגון הכרים והכסות והשקין והמירצופין כו'. פי' כי הכרים והכסות משתמשים בהן באחוריהם בשינה ששינים עליהן ומשתמשין עוד בתוכן כדרך אמתחת שמכניסין בתוכן כלים אחרים או תבן וכיציא בו וישינין עליהן. ותנן נמי כל הכלים יש להן אחוריים ותוך ובית הצביעה ר' טרפון אמר לעריבה גדולה של עץ. ר' עקיבא אמר לכוסות. ר' מאיר אמר לידים טמאות וטהרות. א"ר יוסי לא אמרו אלא לידים הטהורות בלבד. כיצד היו ידיו טהרות ואחורי הכוס טמאין ואחזו בבית

מסורת הש"ם

(א) [מקספתא דהאלות פ"ה], (ב) [האלות פ"ה מ"ד], (ג) [אם מנשאה ולקמן כו.], (ד) [מזר נצ.], (ה) [צרכות נצ. כלס פכ"ה מ"ז גדה ז: בכורות לח. ל] [נעי' פירוש נכון צצורן ערך [צית] צצט], (ו) [גדף ע"ז]. (ז) [לעיל כ.].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אין להס אחוריים אין מילוק של אחוריים ותוך להם אלא:

מוסף רש"י

לוגין מלא משקין. כלי חרס המנייל את המשקין צצבורי ואן ממיל כל כלי שטף. שהלגין טמאין טומאת שצטו והמשקין טהורין (קמסן כו.). **כלי** **שנטמאו** **אחוריו**. ככלי שטף קאמר דלתי כלי חרס אין מטמאין נגבן אפילו צטומאה דלאורייתא (ברכות נב.). **במשקין**. אין לך משקה שאינו ראשון לטומאה, אף אס נגע שטי שפאורו חכמים תמלה (שם). אחוריו טמאין. אף על פי שאין אדם וכלים מקבלין טומאה מן התורה אלא מאצ הטומאה. גזרו חכמים שיהו משקין מטמאין כלס מפני שעיני משקה שהוא אצ הטומאה לנמא אדם וכלים מה"מ. כגון וצו של זצ ורקוץ ומימי רגליו. גזרו על כל המשקין טמאין שיעמאו כלס (שם). תוכו אונגו. הייטו צית קבול התחמוץ שצצט עליו. ל"א אונגו הייטו שפטו (ברכות לח). שפטו הכפולה לצד חוץ הלאחי לתשמיש (ברכות נב.). **אזנר**. זהו מה ששעשן צפחות של חרס לצית אחיה שקורין מנצ"ו (ברכות שם) כמו אונן חפתיים שקורין אש"א צלנצ"ו (ברכות שם). **וידיו**. כגון כלי חרס שעשין לו זנץ לאחוריו לחפחו צו (ברכות שם) א: **כלי** **שיש** **לו** **יד** **כגון** **מחצת** (ברכות שם). **ההורין**. דכיון דטומאה זו דרצנן היא צערו צה היכיל לנדיטו דמדריגתן היא כי היכי דלא לשרוף עליה מרומה וקדשים וקילו צה, וכן מפורש בצצורות (ברכות שם).

רבינו חננאל (המשך)

ושביעי בפנינו הקלת עליו בסופו כשיאמר טהרתי להיותו נאמן. ועלתה שמועה זו כרביא שאמר אין מטבילין כלי בתוך כלי לקדש מעלה היא לקדש גזירה משום כלי שאין כפיו כשפופרת הגזר. והן אחת עשרה מעלות: **אחוריים** ותוך [ובית] הצביעה לתרומה אבל לא לקדש. פי' אם נפלו משקין טמאין באחורי הכלים או בבית הצביעה שלתן והוא מקום שחופסו באצבעו תוכו של כלי טהור. ואם יש בתוכו תרומה אלא נטמאת ואם יש בתוכו קדש נטמא והוה שאמרו כלי שנטמאו אחוריו במשקין אחוריו טמאין. תוכו אונגו אזנו ידיו טהורין לתרומה אבל לא לקדש נטמא תוכו

והא דתניא נאמן ככליו. והא דתניא נאמן בדאמר לא הטבילתי כלי בתוך כלי מעולם וכי האי שאליונן מינייהו לתרומה. אבל אם אמר הין כלי בתוך כלי הטבילתיים והוה בפי הכלי רוחב כב' אצבעות שחוקת כי האי גונא לא מקבילין מנייה אפילו בתרומה. וכדתניא נאמן ע"ה לומר פירות הללו לא הוכשרו כלל כלומר לא ניתנו עליהן מים מעולם אבל אין נאמנים לומר הוכשרו אבל לא נטמאו הכא נמי נאמן לומר לא הטבילתי כלי בתוך כלי מעולם [אבל] לומר הטבילתי כלי בתוך כלי שפי רחב כשפופרת הנוד אינו נאמן. ואקשינן ואגופייה מי מהימן. והתניא חבר שבא להוות ואמר היום יום שלישי הוא לטומאת מוזן עליו מיד. ע"ה שבא להוות אין מוזן עליו עד שיעשה שלישי ושביעי צבנינו. ופריק אביי מתוך חומר שהחמרת עליו בתחלתו שאין מוזן עליו עד שיעשה שלישי

תורה אור השלם

1. ואמר לה בעז לעת האבל גשי' הלא ואבלת מן הלקח' ויבלת' פתך בחמץ ותשב מצד' הקורציה ויבצט' לה קלי' והאבל ותשב' ותתרי:
רות ב יד

רבינו חננאל

להו ופרק התה לא יכלי למימר דמטבילין להו משום דבוטמאת מת פליגי דלאו טבילות מטרתהו אלא צריך נמי הזאה שלישי ושביעי וכלים לשבעת יומי לא מושילי. זה שיהיה רבי יהושע אמר ברש און מדבריכם ב"ש שהיו אמרים אין כלי ע"ה טהור אלא לגבי אוכלין ומשקין וכלי חרס בלבד אבל כלי ע"ה הנוגע ב' טמא כמלא שהכלי עצמו נטמא. נמצא אשה שלשה בכלי ע"ה האשה והכלי טמאין ונבצק טהור. נמצאו דברים הללו בלא טעם וכשפירש' לו אותו תלמיד ב"ש טעם ב"ש ואמר לו כי טעמן של ב"ש מפני שכל כלי ע"ה בחוקת תומאה הן ואצ"פ שהן צמדי פתיל וכלי שטף בתוכן כלי מחכת וכיציא בהן שנמצא זה הכלי כיון שהוא צמיד פתיל תוצין בפני הטומאה אינו מציל דכיון דבחוקת טומאה הוא קי"ל כלי טהורין וכי תאמר אי הכי אפילו אוכלים ומשקין נמי ליהויו טמאין. אומר לך ב"ש אוכלין ומשקין דלעצמן הוא מפני שהוא צריך לאכול אתם אם תאמר לו אינם טהורין אינו מקבל מןך שאני (אצי) וכליי טהורין מכס הליךן אוכלין ומשקין דלעצמן הן שאין חבר מתארח אצל ע"ה ואינו אוכל ממטעמיו ואם אוכל אתם והם טמאין דינו מסור לשמים אבל בכלים שאנו שואלים מהם חיישנן ומחוקקין להו בחוקת טומאה דע"ה לא מהימן בטהרות. חזר ר' יהושע ואמר נעניתי לכם עצמות ב"ש כו'. ומקשינן וכו' ע"ה אם יאמר כי אני הטבילתי הכלים הללו אינו נאמן דאמרת כי שאלין מינייהו מטבילין להו. והתנן ואמנים ט"ה על טהרת טבילות טמא מת

ופריק אביי כי תניא התיא דנאמן בגופו וכי אמרינן דאינו נאמן בכליו. רבא אמר הא והא בכליו. והא דתניא נאמן בדאמר לא הטבילתי כלי בתוך כלי מעולם וכי האי שאליונן מינייהו לתרומה. אבל אם אמר הין כלי בתוך כלי הטבילתיים והוה בפי הכלי רוחב כב' אצבעות שחוקת כי האי גונא לא מקבילין מנייה אפילו בתרומה. וכדתניא נאמן ע"ה לומר פירות הללו לא הוכשרו כלל כלומר לא ניתנו עליהן מים מעולם אבל אין נאמנים לומר הוכשרו אבל לא נטמאו הכא נמי נאמן לומר לא הטבילתי כלי בתוך כלי מעולם [אבל] לומר הטבילתי כלי בתוך כלי שפי רחב כשפופרת הנוד אינו נאמן. ואקשינן ואגופייה מי מהימן. והתניא חבר שבא להוות ואמר היום יום שלישי הוא לטומאת מוזן עליו מיד. ע"ה שבא להוות אין מוזן עליו עד שיעשה שלישי ושביעי צבנינו. ופריק אביי מתוך חומר שהחמרת עליו בתחלתו שאין מוזן עליו עד שיעשה שלישי

^[1] ע"י נמךך ערך צצט כצנ